

Letnji semestar, 2021/22

Domaći zadatak br. 6

IT390 - Profesionalna praksa i etika

Profesorka:

Danijela Ljubojević

Broj indeksa:

3698

Student:

Nikola Tasić

Opis domaćeg zadatka

Napišite esej u Word-u dužine oko 3.000 karaktera u kome ćete proučiti sledeća 3 primera i odgovoriti na tražena pitanja. Posle odgovora na tražena pitanja, u eseju je potrebno navesti i 3 dodatna primera etičkih dilema koji su vam poznati koji bi to bili optimalni načini za njihovo rešavanje.

Etička dilema br. 1

Aleksandra je započela svoj preduzetnički posao pre godinu dana. Pošto je veoma naporno radila, pre otprilike mesec dana odlučila je da nekoga zaposli da bi joj pomogao u poslu, jer je sve više bila zauzeta. Posle razgovora sa nekoliko kandidata, rešila je da zaposli Ivanu, najbolju iz te grupe. Pozvala je Ivanu u ponedeljak da joj kaže da je dobila posao. Obe su se saglasile da sledećeg ponedeljka dođe i popuni sve potrebne papire i počne da radi.

U utorak iste te nedelje, Aleksandrin prijatelj se javlja da je pronašao odličnu osobu za taj posao. Aleksandra je objasnila da je upravo nekoga zaposlila, ali on je bio uporan: „Samo upoznaj ovu devojkicu. Ko zna, možda ćeš je i zaposliti u bliskoj budućnosti!” Aleksandra je, nevoljno, rekla da devojkica dođe sutra: „Upoznać ću je i ništa više.” Aleksandrin prijatelj je bio oduševljen: „Drago mi je! Siguran sam da će ti se svideti! Zove se Marina!” I bio je u pravu. Veoma joj se dopala. Pomislila je kako je devojkica baš ono što joj je trebalo, i više od toga. Kada je reč o iskustvu, Marina je prevazilazila sve kandidate s kojima je Aleksandra obavila razgovor. Sve u svemu, Aleksandra je znala da je ovo dobitna kombinacija. Ali šta sa Ivanom? Već je dala svoju reč da će je zaposliti.

Trenutno, može da zaposli samo jednu osobu. Svima je jasno da je prava osoba i prava odluka - Marina. Ako Aleksandrin posao ne bude išao najbolje ili Ivana ne bude mogla dovoljno da pomogne daljem razvoju, posao će sigurno stagnirati. Kao rezultat toga Aleksandrina porodica će patiti. Novac je već sada problem, pošto ima dvoje dece koja se školuju na fakultetu. A i Ivana ima svoju porodicu koju izdržava. A tako je vesela što će početi da radi u ponedeljak. Jasno je da Aleksandra ima etički problem: da li da zaposli Ivanu (kojoj je to već obećala) ili Marinu (koja je zasigurno prava osoba za ovaj posao)?

Kako biste postupili da ste na mestu Aleksandre? Obrazložite.

Aleksandra se nalazi u konfliktu. Smatram da je zapošljavanje Marine neetički prema Ivani. Danas poslodavci često postupaju neetički prema poslu u cilju ostvarivanja dodatnog profita ili neke druge koristi. U ovom slučaju Aleksandra je već postigla dogovor oko posla i nije etički otkazati ga. Pozicija u kojoj se nalazi Ivana nije baš povoljna jer je njoj potreban posao zbog izdržavanja porodice, ali takve situacije ne smeju biti presudne u zapošljavanju, jer bi to ne bi bilo etički po firmu i posao, te smatram da ne bi trebalo previše davati pažnje tome sem u slučajevima gde je stvarno potrebno pomoći nekom, ali nikako ukoliko bi to predstavljalo štetu za firmu. Takođe smatram da ljudi kojima se pruži veća šansa i ukoliko su oni svesni da je potrebno opravdati poverenje, daleko kvalitetniji radnici jer imaju veću dozu poštovanja i etike prema poslu i kolegama. Elem, mimo toga smatram da bi zapošljavanje Marine ugrozilo Ivanu na taj način što je ona već provela dosta vremena na obuci za rad koji joj je garantovao posao ukoliko se dobro pokaze, te na taj način je Ivana izgubila dosta vremena u potrazi za posao i vlasnica firme tj. Aleksandra bi u tom slučaju trebala nadoknaditi gubitak Ivani. Smatram da je od trenutka kada je Aleksandra prihvatila razgovor sa Marinom situacija postala neetička i da to nije ispravno. Posao bih dao Ivani jer bi ona svoj posao više cenila od Marine, a takođe firma bi opet bila u boljoj poziciji nego sada.

Etička dilema br. 2

Na godišnjoj konferenciji Nacionalnog udruženja stručnjaka za marketing, organizovana je svečana večera, gosti se druže i razmenjuju iskustva. Jedna od prisutnih je Marija, regionalni marketing-menadžer veoma poznate autotransportne kompanije. Tokom večeri, u jednom momentu našla se u društvu kolege koji radi isti posao, ali za konkurentsku kompaniju.

U jednom trenutku, kolega, već malo pripit, hvata Mariju za ruku i obraća joj se recima: „Slušajte me na kratko!” Marija pokušava da izbegne razgovor i da se udalji, ali je sagovornik uporan: „Vi i ja jesmo konkurencija, ali bismo mogli biti i na istoj strani.”

Da ne bi izazvala problem, Marija prihvata da ga sasluša. Kolega joj tada otvara dušu... Priznaje da je nezadovoljan tretmanom u svojoj kompaniji, položajem u njoj, zatim kako nije dobio zasluženog unapređenja, kako je prinuđen da, pored ostalog, obavlja i posao svog šefa koji ne zna svoj posao.

Pošto ga je pažljivo saslušala, Marija se ljubazno izvinila, kazavši da bi trebalo i drugima malo da posveti pažnju, pre nego što krene kući. Međutim, njen sagovornik i dalje insistira na razgovoru, govoreći: „Imam nešto da vam ponudim! Imam kopiju marketing plana za narednu godinu. Ne pitajte me kako sam je nabavio! Svejedno, želim da je pročitate, čekaće Vas na recepciji hotela kada krenete kući. Pročitajte ga, vratite na recepciju i ja ću ga vratiti ujutru. Ne tražim novac za uzvrat, ali ako konkurišem za posao u Vašoj kompaniji, očekujem da se setite tada kako ste došli do informacije koja Vam je obezbedila unapređenje!”

Dok se kretao ka izlazu, namignuo joj je i podsetio: „Ne zaboravite, na recepciji!”

Kako biste postupili da ste na mestu Marije? Obrazložite.

Slažem se da je prihvatanje razgovora kako bi se izbeglo incident ispravna stvar. Kada se radi o kolegi iz suprotne firme, njegov stav i reči koje je izneo o svom nezadovoljstvu nisu u redu, ali su na neki način privatne i ne mogu se uzeti za zlo. Međutim pokušaj podmićivanja koji je usledio je nedopustiv. Kolega je zeleo da podmiti Mariju tako što će joj odati firminu tajnu kako bi ona napredovala na poslu, a on kasnije za uzvrat dobiti poziciju u njenoj firmi. Ljudi su skloni prevarama, a posao je takav da se često nailazi na iskušenja i izazove. Ne bih prihvatio ovo, niti bi oteo marketing planove zarad svoje promocije. To nije etički i nisam to zaslužio. Ravno je prevari koju je uradio kolega iz susedne firme. Ukoliko bih prihvatio bio bih deo korupcije tj. podmićivanja i mogao bih snositi posledice kasnije zbog toga jer takodje postoji mogućnost da je kolega blefirao i da samo pokušava da smesti konkurentskoj firmi.

Etička dilema br. 3

Kris (Chriss) nije bio zadovoljan svojim sadašnjim poslom. Radio je kao pomoćni menadžer u filijali Comerc Trust banke. Zaposlen u banci skoro dve godine kao neko ko obučava niže menadžere u filijali, Kris je očajnički želeo da se uključi u program obuke i započne karijeru menadžera filijale. Dobio je velike pohvale od svojih nadređenih kroz ceo program obuke i nadao se da bi poslednja faza obuke trebalo da prođe brzo i bez važnijih događaja.

Kao pomoćni menadžer Kris je savladao sve menadžment funkcije u raznim filijalama Comerc Trust-a, jer je menjao mnoge menadžere kad god bi bili izvan grada više od jednog dana. Pozicija pomoćnog menadžera je praktično bila izazov, zato što je Kris morao da donosi brze odluke koje se tiču isplate gotovine, davanja malih zajmova i nadzora zaposlenih, a da je pritom znao svega nekoliko klijenata filijale i jako malo o dnevnim kancelarijskim poslovima. Kao pomoć u radu koristio je pravo (presude) i iskustvo starijih blagajnika.

Zadatak koji je upravo dobio bio je posebno težak, jer je Kris bio pozvan da radi u maloj kancelariji u predgrađu u kojoj su zaposleni bili relativno neinspirisani. Na kraju svog prvog radnog dana, koji je bio maksimalno ispunjen, Kris je bio iznenađen kada je Kerol Bejner (Carrol Beyner), koja je bila mladi blagajnik filijale, došla da mu saopšti da se na njenom blagajničkom šalteru pojavio manjak od devet stotina dolara. Ona je skoro završila školu za blagajnike, nedelju dana pre Krisovog dolaska u filijalu i, kao pripravnik koji je bio na probnom radu, znala je da nerazrešen manjak od devet stotina dolara može dovesti do toga da izgubi posao u banci. Kada se Kerol obratila Krisu za pomoć, bila je veoma uspaničena.

Zahvaljujući svom iskustvu Kris je uveravao Kerol da manjak treba locirati pomoću glavne knjige koja se nalazi sačuvana u njenom kompjuteru. Posle pretraživanja glavne knjige, Kris je pronašao grešku za samo par minuta. Šta se desilo?

Kerol je primila ček na sto dolara od jednog stalnog deponenta banke i pogrešno ga je unela u kompjuter kao hiljadu dolara, i zatim isplatila devet stotina dolara više nego što je prikazano na čeku. Kerol i Kris su vršili provere par puta i ustanovili da je jedan od najboljih deponentata filijale izvukao korist od njene greške. Mislili su da nije ni primetio grešku. Kada je Kris kontaktirao

klijenta da bi mu objasnio grešku koja se dogodila u banci, bio je šokiran kada mu je klijent rekao da je sa šaltera primio samo sto dolara.

Čak i kada je Kris pomenuo da Kerol može da izgubi posao ako ova greška ne bude otklinjena, klijent je čvrsto stajao iza toga da mu je ona isplatila samo sto dolara. Spuštajući slušalicu Kris se okrenuo prema Kerol, a ona je bila sva u suzama.

Da bi izravnao stanje na njenom šalteru, Kris je trebalo da prijavi devet stotina dolara manjka. Dok je poreklo greške svima u filijali bilo jasno, gubitak koji se pojavio ostao je nepokriven. Kada bi Kris prijavio manjak personalnom odeljenju, kao što je trebalo da uradi, Kerol bi bila otpuštena. Zar nije postojalo ništa što je mogao da uradi kako bi pokrio manjak na njenom šalteru bez prijavljivanja gubitka od devet stotina dolara?

Palo mu je napamet da je klijent koji je uzeo novac pominjao da ima neke račune u banci, i da bi mogao da skine taj iznos sa jednog od klijentovih računa. Kao alternativu, mogao je da otvori privremeni račun pomoću koga bi izravnao manjak na šalteru, odnosno podmirio tih devet stotina dolara, pa da problem razreši drugog dana. Kris nije bio siguran da li da upotrebi neku od ovih opcija ili uradi nešto sasvim drugo.

Šta biste mu savetovali da učini? Obrazložite.

U ovakvim situacijama treba postovati kodeks organizacije u kojoj se licencira. U datoj situaciji bih razgovarao sa Kerol i objasnio bih joj da je to njena greska i da se takve stvari moraju prijaviti nadležnima. Jedno je postovanje kolege a drugo eticki pristup radu. Potrebno je postovati pravila na radu i u skladu sa njim raditi. Savetovao bih da se sve opcije ispituju kuda i gde je nestao taj novac u skladu sa njihovim mogucnostima i da na osnovu toga slucaj prijave nadležnima. Nadležni ce uci u trag desavanja i odluciti ko je kriv i da li ce se tolerisati takva greska ili ne. Takodje savetovao bih Kris-a da pokuša da tokom predstavljanja problema sa manjkom novca u kasi pokuša da ublaži mogucu kivicu Kerol.